

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	магістр	Форма навчання	денна	Навчальний рік/семестр	1-й рік навчання, I семестр
-----------------------------	----------------	-----------------------	--------------	-------------------------------	------------------------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Риторика
Кафедра	філології
Освітня програма	035 Філологія (Українська мова і література) галузі знань 03 – Гуманітарні науки
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кількість кредитів: 4 Лекції: 10 Семінарські/практичні заняття: 20 Лабораторні заняття: - Самостійна робота: 90
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Лариса Кравець, док. філол. наук, проф., kravets.larysa@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни	<p>Риторика, яка в кризові часи не зникла, а перетворилася в мистецтво, є свого роду індикатором здоров'я суспільства. У сучасній професійній комунікації риторика посідає чільне місце, вона невід'ємна частина культури, освіти, науки, політики. Предметом вивчення навчальної дисципліни «<i>Основи риторики</i>» є загальні правила і прийоми побудови мовлення, ефективні форми і способи педагогічної мови.</p> <p>Мета викладання дисципліни «Риторика та міжкультурна комунікація» – розвиток мовленнєвих здібностей студента, вироблення умінь і навичок ефективної педагогічної комунікації.</p> <p>Основні завдання вивчення дисципліни «<i>Риторика та міжкультурна комунікація</i> »:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з історією риторики; - засвоєння основних законів риторики; - вивчення основних принципів добору і систематизації матеріалу;

- опанування методів викладу і методів аргументації;
- вироблення навичок конструювання тексту відповідно до теми, мети, умов спілкування;
- розвиток когнітивних навичок вибору риторичних стратегій;
- оволодіння тактиками мовленнєвого впливу;
- засвоєння принципів і прийомів мовної поведінки у сфері педагогічної діяльності;
- вироблення навичок усного публічного виступу.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають

знати:

- основні етапи розвитку риторики;
- історію публічної мови;
- історію дискусивно-полемічної мови;
- основні закони риторики;
- родо-жанрову диференціацію сучасної монологічної публічної мови;
- специфіку публічної монологічної мови;
- етапи роботи над промовою;
- правила виголошення промови;
- специфіку професійної діалогічної мови;
- етику професійного дискусивно-полемічного спілкування;

уміти:

- визначати тему, ідею, мету виступу;
- вибудувати концепцію виступу;
- збирати, систематизувати і критично осмислювати матеріал для виступу;
- структурувати текст;
- словесно оформлювати думку;
- публічно виголошувати текст;
- висувати тезу й наводити аргументи;
- робити адекватні висновки.

Програмні компетентності

- професійна мовна компетентність;
- інформаційна компетентність;
- лінгвістична компетентність;
- дискурсивна компетентність;
- здатність продукувати комунікативно ефективні тексти;
- здатність декодувати зміст тексту, враховуючи закономірності співвідношення між планом вираження і планом змісту;
- здатність оцінювати мовний матеріал відповідно до сфери спілкування, теми, мети, комунікативних завдань.

Тематичний план курсу

Тема 1. Риторика як наука про ефективне спілкування.

Тема 2. Історія і традиції риторики.

Тема 3. Публічна монологічна мова.

Тема 4. Професійна діалогічна мова

Тема 5. Дискусивно-полемічна мова

Тема 6. Практична риторика. Підготовка промови.

Тема 7. Підготовка промови (елокуція, меморія)

Тема 8. Техніка риторики

Тема 9. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови.

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

З метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною системою.

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (залік).

100 – бальна шкала - переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ECTS – A, B, C, D, E, FX, F).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру передбачає оцінку за роботу на практичних заняттях.

Бал за усний виступ та виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
5	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі істотні неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому істотні неточності
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому істотні помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але істотно впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

Істотні запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого істотно і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткових відомостей з ключових проблем розглядуваної теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначений перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

2 бали нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

1 бал нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стислому і системному вигляді викладений основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Ці поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. При самостійній роботі рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в робочій програмі та ОКЛ.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка письмових завдань (лінгвістичний аналіз тексту):

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Студент, який з різних обставин не отримав необхідної кількості

балів з будь-якої теми, має можливість самостійно її підготувати і пройти індивідуальний поточний контроль знань з цієї теми способом комп'ютерної діагностики або виконати додаткові завдання до самостійної роботи, що пропонуються в робочій програмі до теми.

Підсумкове контрольне оцінювання знань студентів

Підсумкове модульне оцінювання знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання середнього підсумкового балу.

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення
90 - 100	A	5 (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
82 - 89	B	4 (дуже добре)	Достатньо повно та ґрунтовно засвоїв основні питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст. Виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.
75 - 81	C	4 (добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких запитань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.
69 - 74	D	3 (задовільно)	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не

			виконав.
	60 - 68	E	3 (достатньо)
	35 - 59	FX	2 (незадовільно)
	1 - 34	F	2 (незадовільно)

Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)

Під час навчання передбачено проведення лекцій, консультацій, бесід. Політика щодо відвідування. Відвідування занять обов'язкове. Політика щодо дедлайнів та перескладання: усі письмові роботи мають бути здані вчасно. Роботи здані невчасно і без поважних причин оцінюються нижчим балом (80% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Політика щодо академічної доброчесності: плагіат (зокрема, копіювання робіт з інтернету), різні види списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені. Мобільні пристрої на занятті можна використовувати лише під час он-лайн тестування та виконання практичних завдань.

Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси

Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні інформаційні джерела

Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика. – Л.: Світ, 2001. – 240 с.
 Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник: Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 494 с.
 Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
 Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2003. – 311 с.

Допоміжні інформаційні джерела

Абрамович С. Д., Молдован В. В., Чікарькова М. Ю. Риторика загальна та судова /.- К.: Юрінком Інтер, 2002. – 416 с.
 Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: Навч.

- посібник. – Львів: Світ, 2003. – 432 с.
- Берков В. Ф., Яскевич Я. С. Культура діалога. – Минск: ООО «Новое знание», 2002. – 152 с.
- Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібн. – К: Кондор, 2006. – 264 с.
- Вашека Т.В., Гічан І.С. Психологія спілкування: Навч.-метод. комплекс. — К.: Книжкове вид-во НАУ, 2006. – 184 .
- Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монограф. – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – 408 с.
- Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики: навч.-метод. посібник – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – 232 с.
- Грицаєнко Л. М. Основи красномовства: навч. посібник. – К.: КНУТД, 2013. – 244 с.
- Гриценко Т. Б., Гриценко С.П, Іщенко Т. Д. та ін; Етика ділового спілкування: навч. посібник – К. : Юніверс, 2007. – 216 с.
- Ивин А. А. Риторика: искусство убеждать. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2003. - 300 с.
- Карнеги Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей. – М.: Мартин, 2006. – 400 с.
- Клюев Е. В. Риторика: Учебное пособие для вузов. – М.: ПРИОР, 2001. – 272 с.
- Коваленко С. М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 184 с.
- Колотілова Н. А. Риторика. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
- Коулман П. Т., Фергюсон Р. Результативний конфлікт. – К.: Наш Формат, 2016. – 314 с.
- Кравець Л. В. Риторика від джерел до сучасності // Українська мова та література. – 2000. – № 5. – С. 42-46.
- Кравець Л. В. Риторика як класична основа системи освіти європейських народів // Рідні джерела. – 2000. – № 4.
- Куньч З. Етапи розвитку української риторики // Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки: Зб. наук. праць за матер. наук. семінару / За ред. Т. А. Космеди. – Львів: ПАІС, 2007. – С. 72-89.
- Куньч З. Риторичний словник. – К.: Рідна мова, 1997.
- Микитюк М. В. Факультативний курс з української мови. Риторика. – Х.: Вид. група «Основа»: ПП «Тріада+», 2007. – 192 с.
- Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2010. – 166 с.
- Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності: навч. посібник. – К.: Кондор, 2010. – 181 с.
- Онуфрієнко Г. С. Риторика. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
- Пиз А. и Б. Новый язык телодвижений. – М.: Эксмо, 2018. – 416 с.
- Препотенська, М.П. Філософія риторики. – К.: Інкос, 2011. – 227 с.
- Проблеми культури мови і стилістики в журналістській практиці: Навчально-методичний посібник / Укладачі Бабич Н. Д., Жук О. О. – Чернівці: Рута, 2007. – 160 с.
- Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посібник. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2006. – 291 с
- Сагач Г. М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації.–К.: Зоря, 2003. – 287 с.;

- Сагач Г. М. Риторика. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2000. – 565 с.
- Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: навч. посібник. – К.: Академвидав, 2007. – 240 с.
- Спанатий Л. С. Риторика: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 144 с.
- Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки: Зб. наук. праць за матер. наук. семінару / За ред. Т. А. Космеди. – Львів: ПАІС, 2007. – 268 с.
- Уэйнрайт Г. Язык тела / Пер. с англ. К. Ткаченко. – М.:ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 320 с.
- Филиппов А. В., Романова Н. Н. Публичная речь в понятиях и упражнениях. – М.: Академия, 2002. - 160 с.
- Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. Посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с.
- Чалдини Р. Психология влияния. Убеждай, воздействуй, защищайся. – СПб.: Питер, 2015. – 336 с.

Інформаційні ресурси

Гласс Лиллиан Я читаю ваши мысли. -
https://royallib.com/book/glass_lilian/ya_chitayu_vashi_misli.html

Т. Б. Гриценко Риторика - <http://studentbooks.com.ua/content/view/136/46/>

Риторика - <https://stud.com.ua/45792/ritorika/ritorika>

Риторика - <https://pidruchniki.com/ritorika/>

Риторика -
https://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/RITORIKA.html